

Data Science та дослідження протидії злочинності в Україні

професор Микола Карчевський

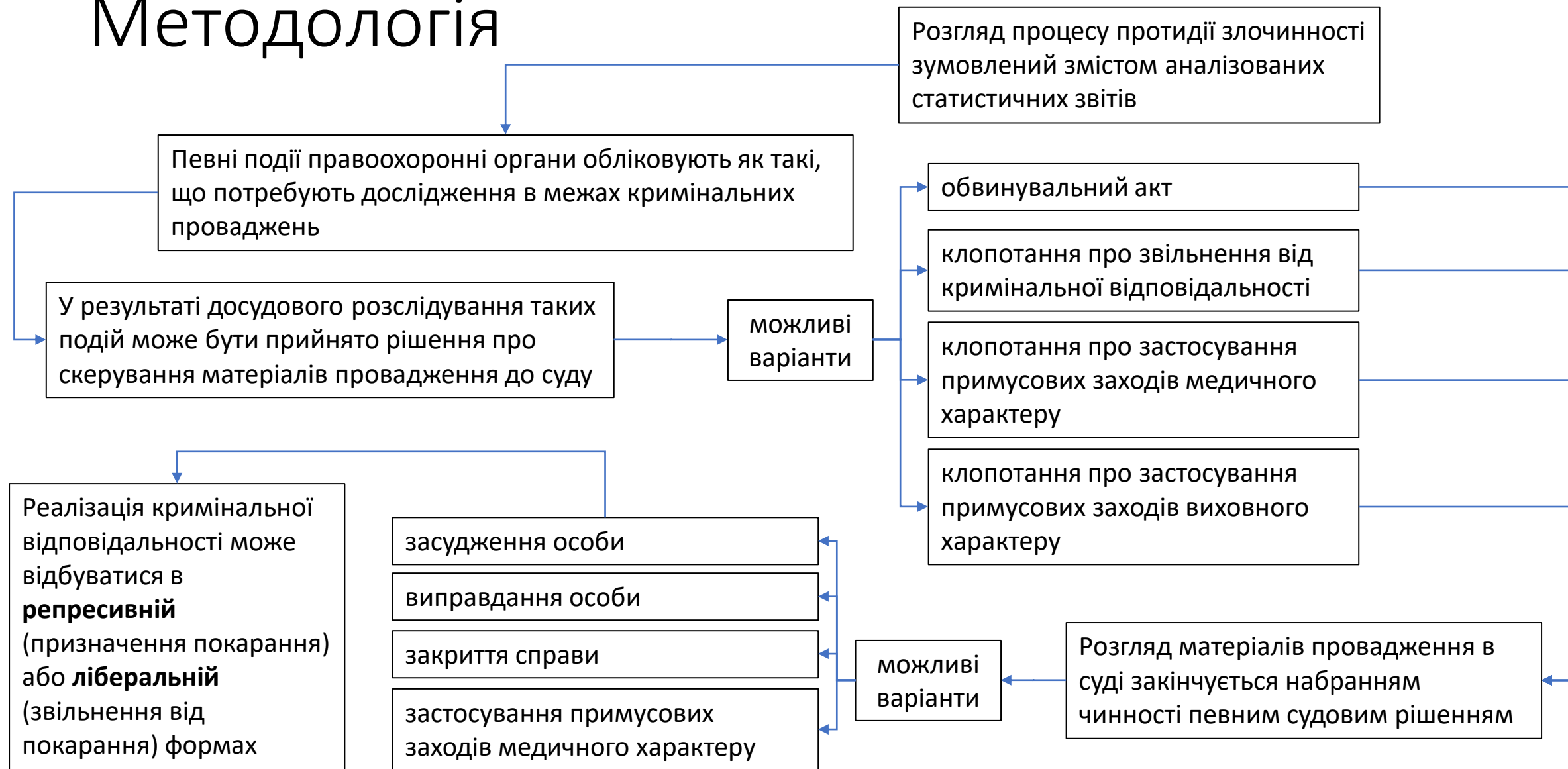
Чому Data Science?

- криза реплікації та втрата довіри до науки
- подолання кризи у оновленні методології
- відновлювані дослідження

Протидія злочинності в Україні (2013-2020)

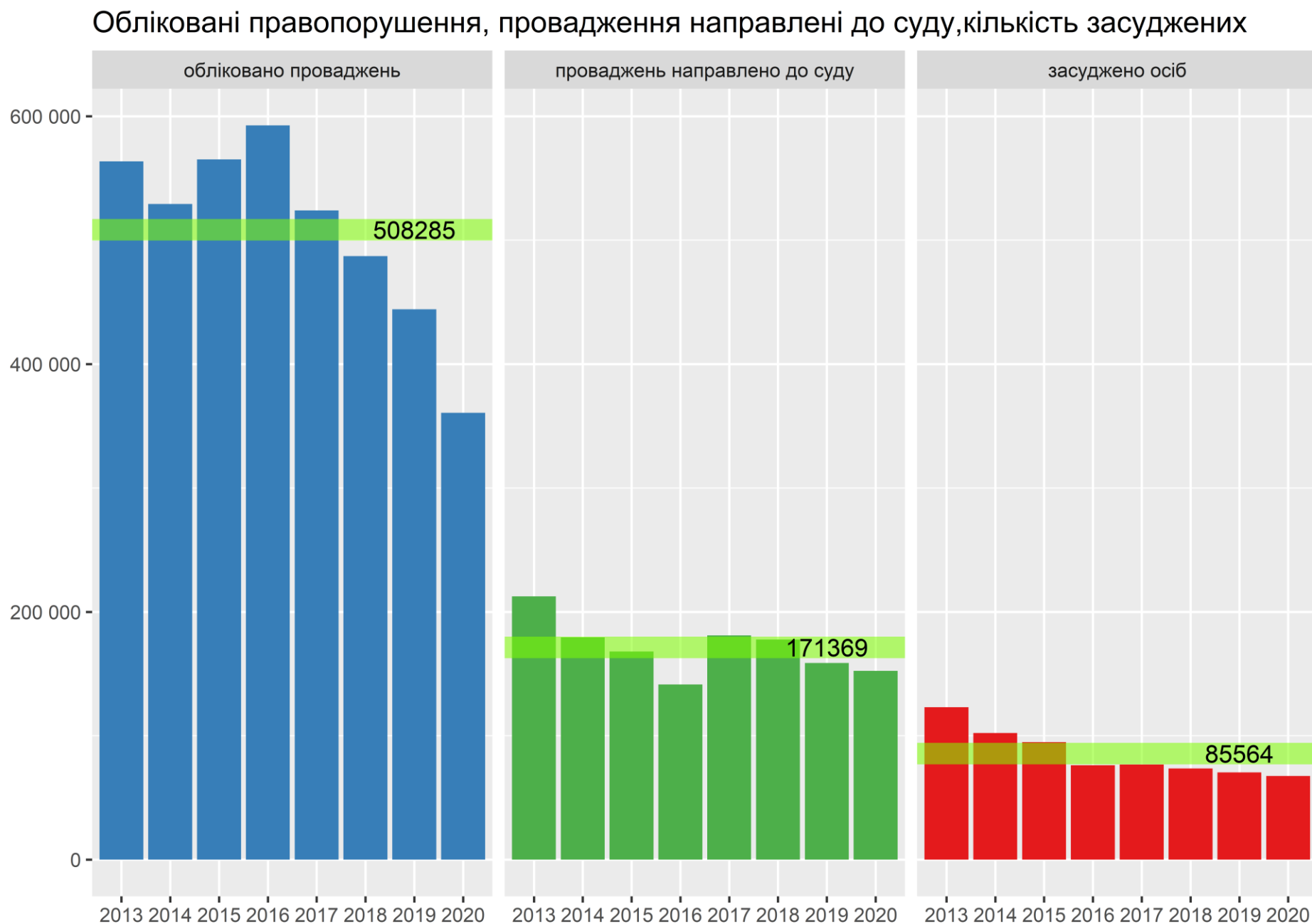
- вперше дані національної кримінальної статистики досліджено в форматі **Data Science**
- **завдання** - встановлення загальних тенденцій протидії злочинності в країні
- **можливість для всіх дослідників повторити процес** завантаження вхідних даних з офіційних інтернет-джерел, відтворити трансформацію цих даних у форму, що дає можливість їх автоматизованої обробки, а також перевірити коректність обробки даних і відтворити візуалізації, які наведено в роботі
- загальна кількість показників протидії злочинності, завантажених з офіційних джерел статистичної інформації, **більше 490 тисяч**

Методологія

Ключові тенденції

- зменшення кількості облікованих проваджень і засуджених осіб

Ключові тенденції

- зменшення суворості покарань, що призначаються

Гіпотеза 1

- спостерігається стійке зростання ефективності національного кримінально-правового регулювання
- менш суворі покарання забезпечують більш результативну протидію злочинності
- є підстави прогнозувати даліше стабільне зменшення злочинності

Проблема

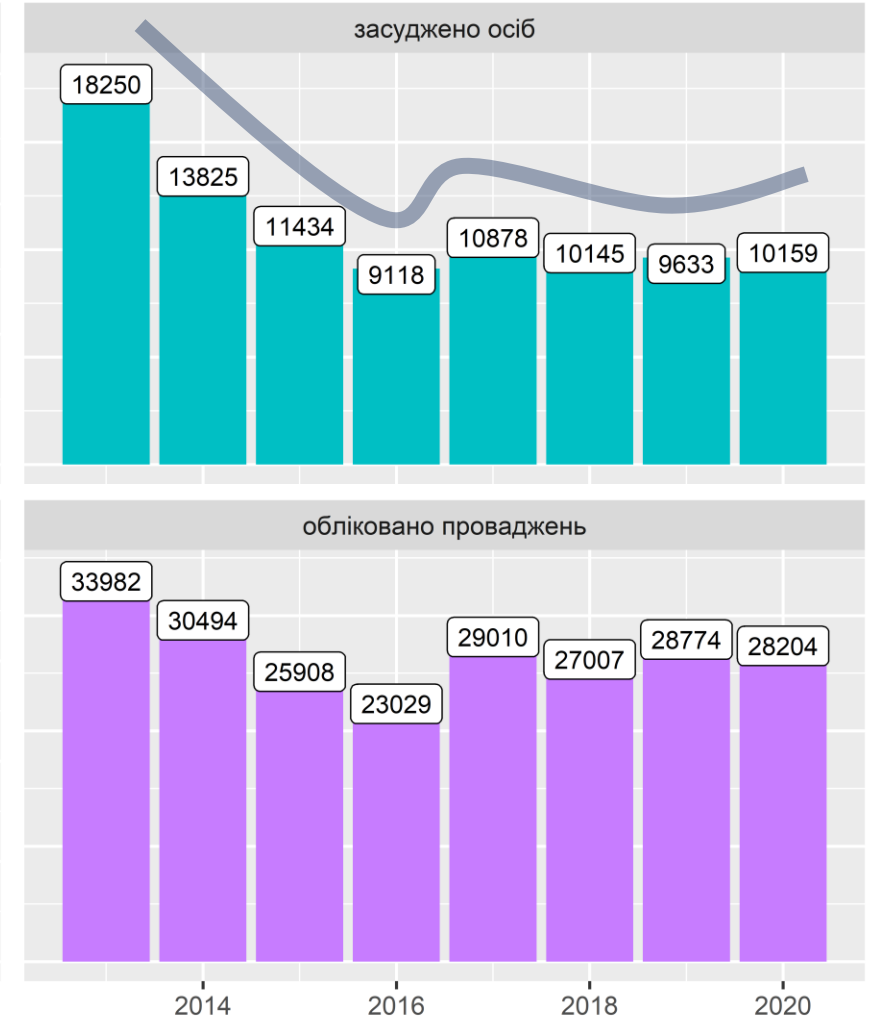
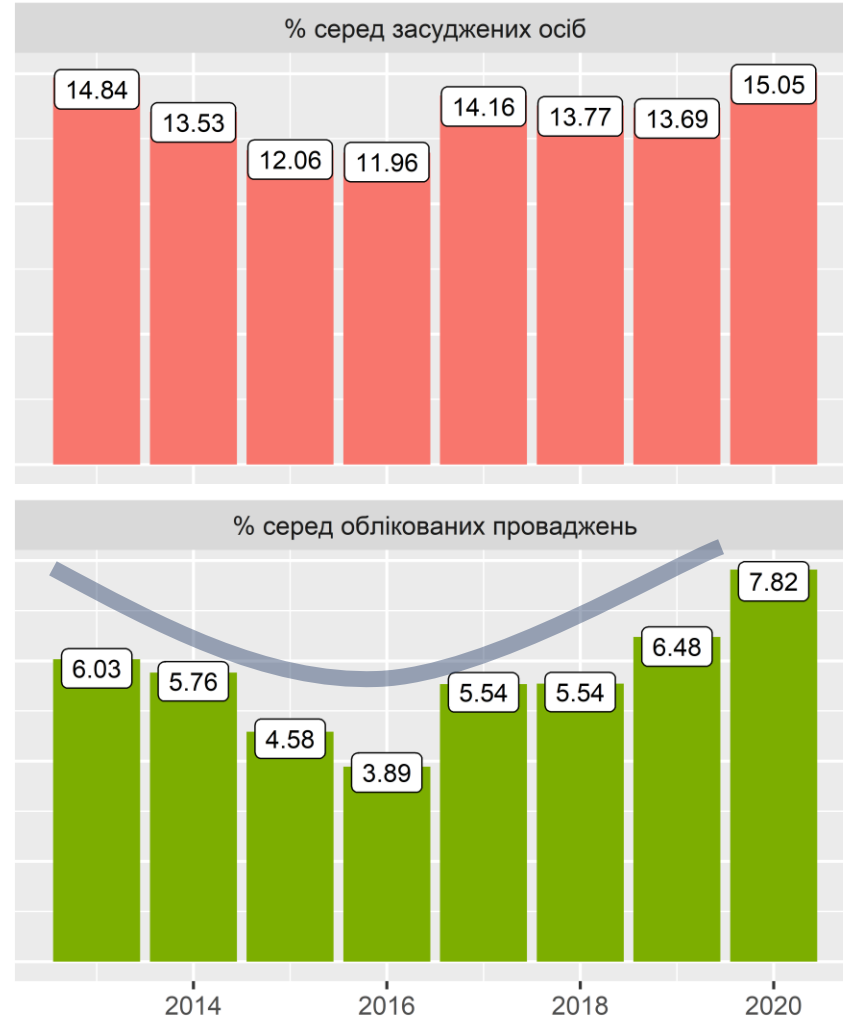
- Гіпотеза 1 пояснює далеко не всі встановлені характеристики національного кримінально-правового регулювання

Особливості протидії незаконному обігу наркотиків

Коливання кількості облікованих проваджень та засуджених осіб пов'язані радше з процесами реформування підрозділів Національної поліції щодо протидії незаконному обігу наркотиків, а не свідчить про те, що відповідна соціальна проблема набула меншої гостроти

Кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші кримінальні правопорушення проти здоров'я населення

Розділ XIII Особливої частини КК України

Особливості протидії незаконному обігу наркотиків

Структура судових рішень

Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту, ст. 309

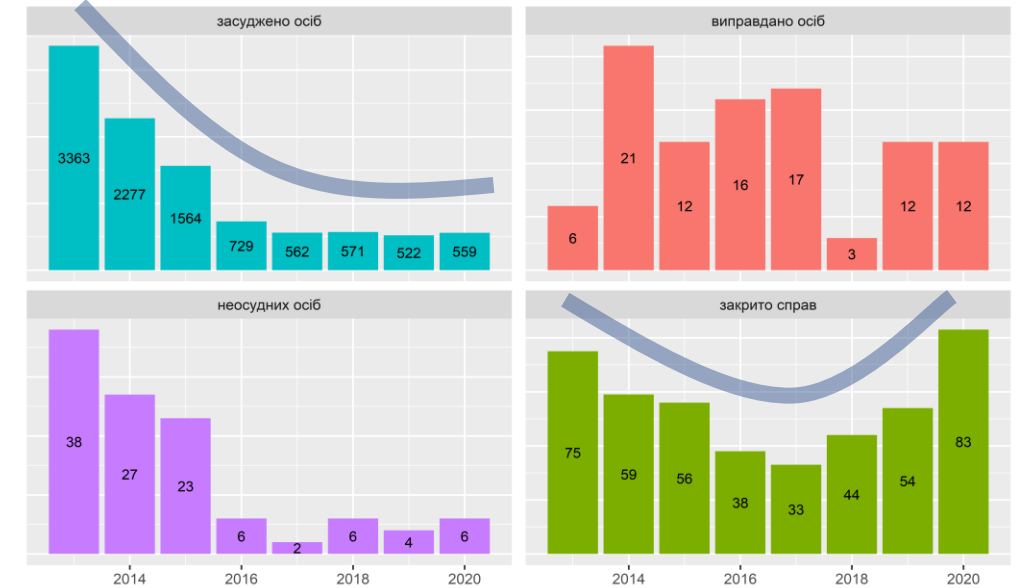

Якщо в 2014 році на один розглянутий у суді факт збуту наркотиків припадало чотири факти незаконних дій, не пов'язаних зі збутом, то у 2020 році відповідне співвідношення становило 1 до 15

Динаміка протидії другій за поширеністю групі кримінальних правопорушень є такою, що свідчить радше про недостатню реалізацію публічного інтересу в належній кримінальній юстиції, ніж про зниження рівня відповідної злочинності

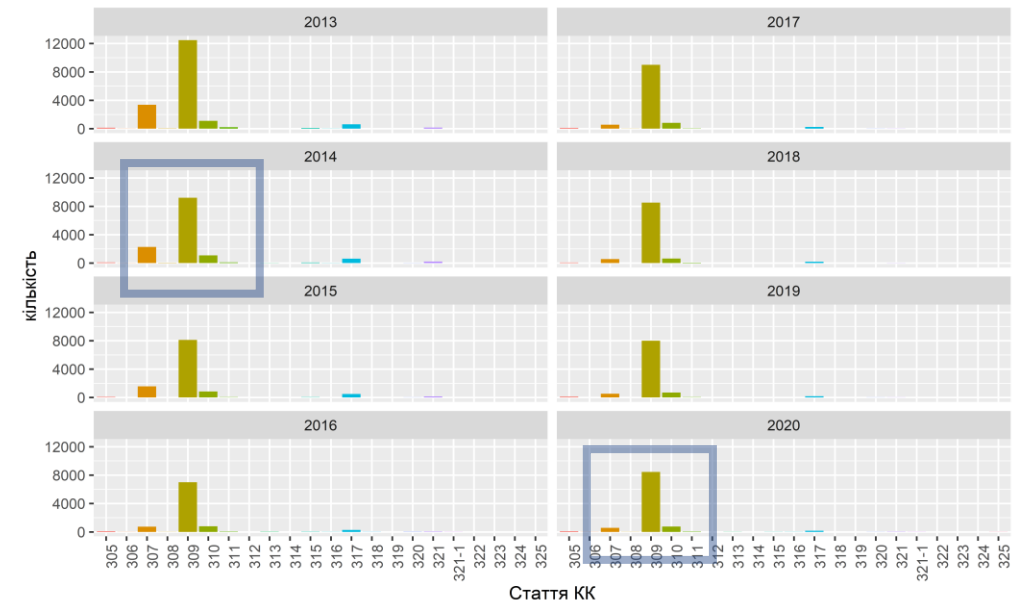
Структура судових рішень

Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, ст. 307

Кількість осіб, засуджених за вчинення кримінальних правопорушень, передбачених розділом

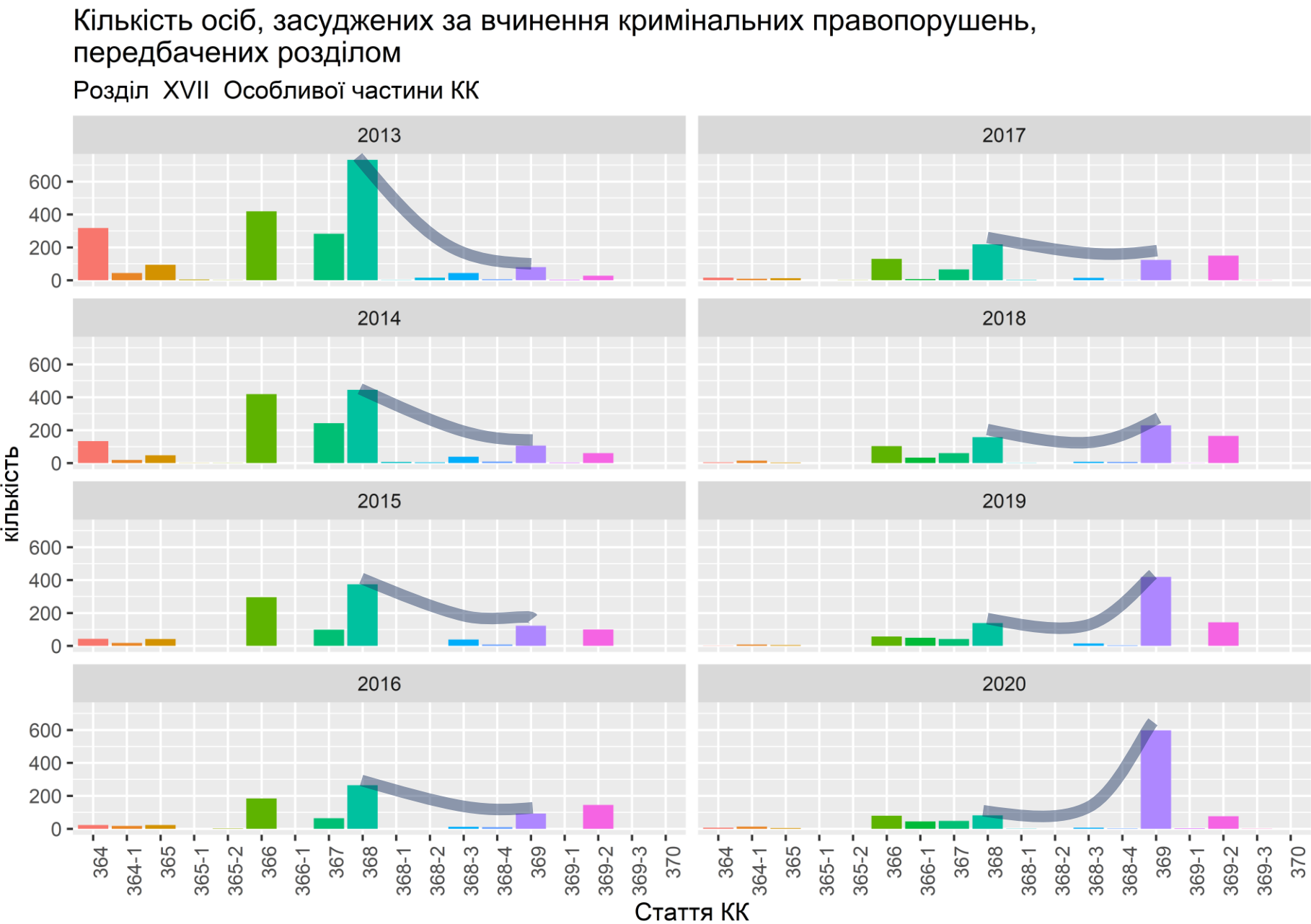
Розділ XIII Особливої частини КК

Стаття КК

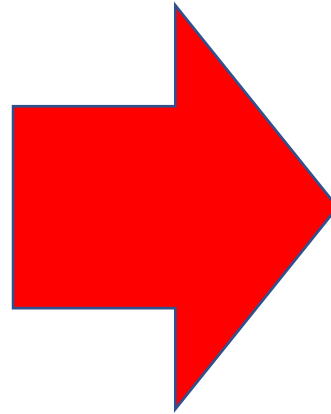
Протидія кримінальним правопорушенням у сфері службової діяльності

Якщо до 2018 року більшість осіб засуджували за отримання неправомірної вигоди, то починаючи з 2018 року – за пропозицію неправомірної вигоди. У 2014 році за отримання неправомірної вигоди засуджено більше 400 осіб, за пропозицію – майже 100; у 2020 році за отримання неправомірної вигоди засуджено менше 100 осіб, за пропозицію – приблизно 600

Розвідувальний контент-аналіз

- обвинувальні судові рішення по ст. 369 КК у переважній більшості **стосуються практично тотожних обставин**
- пропозиція неправомірної вигоди поліцейським (прикордонникам) під час виконання ними службових обов'язків у складі добових нарядів (охорона громадського порядку, виконання обов'язків на пункті пропуску через державний кордон тощо)
- у майже всіх судових рішеннях йшлося про **угоду щодо визнання винуватості**

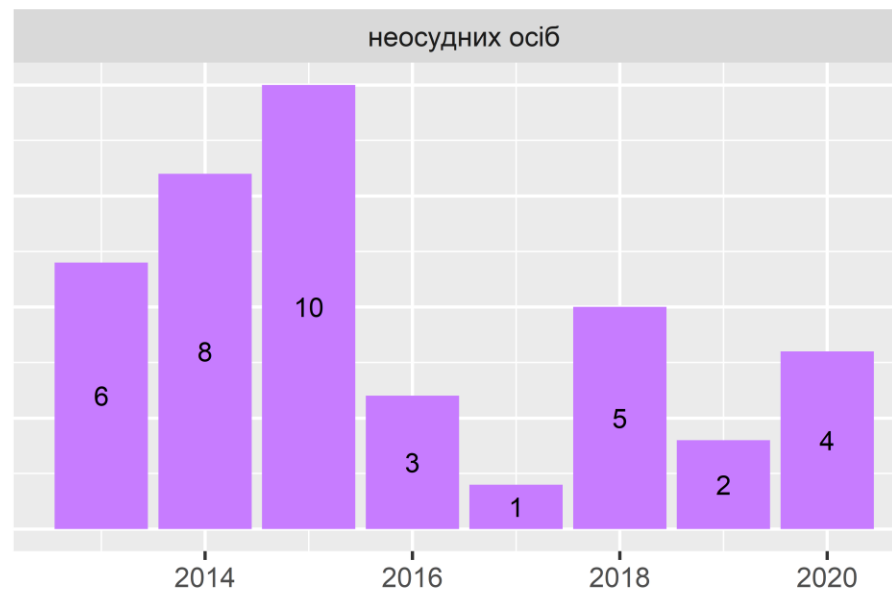
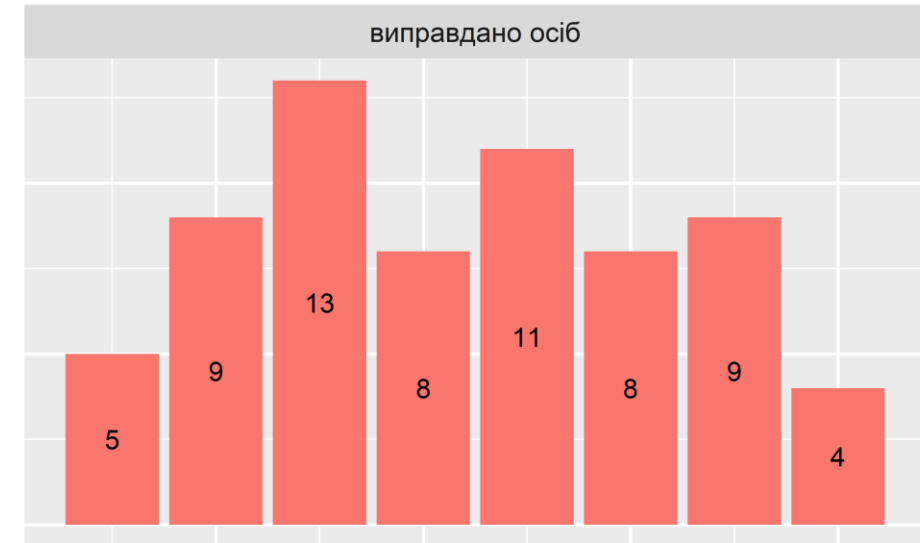
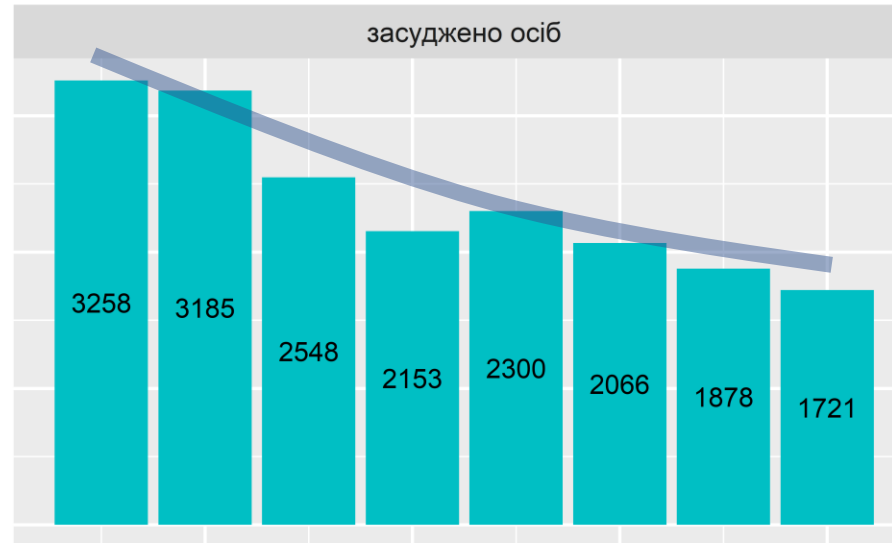
Навряд чи сукупність актів застосування кримінального права, майже 4/5 якої являє собою засудження по угоді за пропозицію правоохоронцеві в складі добового наряду незначної неправомірної вигоди є такою, що відповідає соціальній потребі протидії корупції. Зменшення кількості осіб, засуджених за кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності, навряд чи свідчить про високу ефективність кримінально-правової протидії корупції

Кримінально-правове регулювання у сфері безпеки дорожнього руху

За даними Національної поліції, із 2017 року в ДТП гине дев'ять–десять осіб щодня. За даними Державної судової адміністрації, аналогічний період характеризується зменшенням кількості засуджених осіб із 2300 до 1721 особи та збільшенням закритих справ із 1772 до 2191

Структура судових рішень

Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами, ст. 286

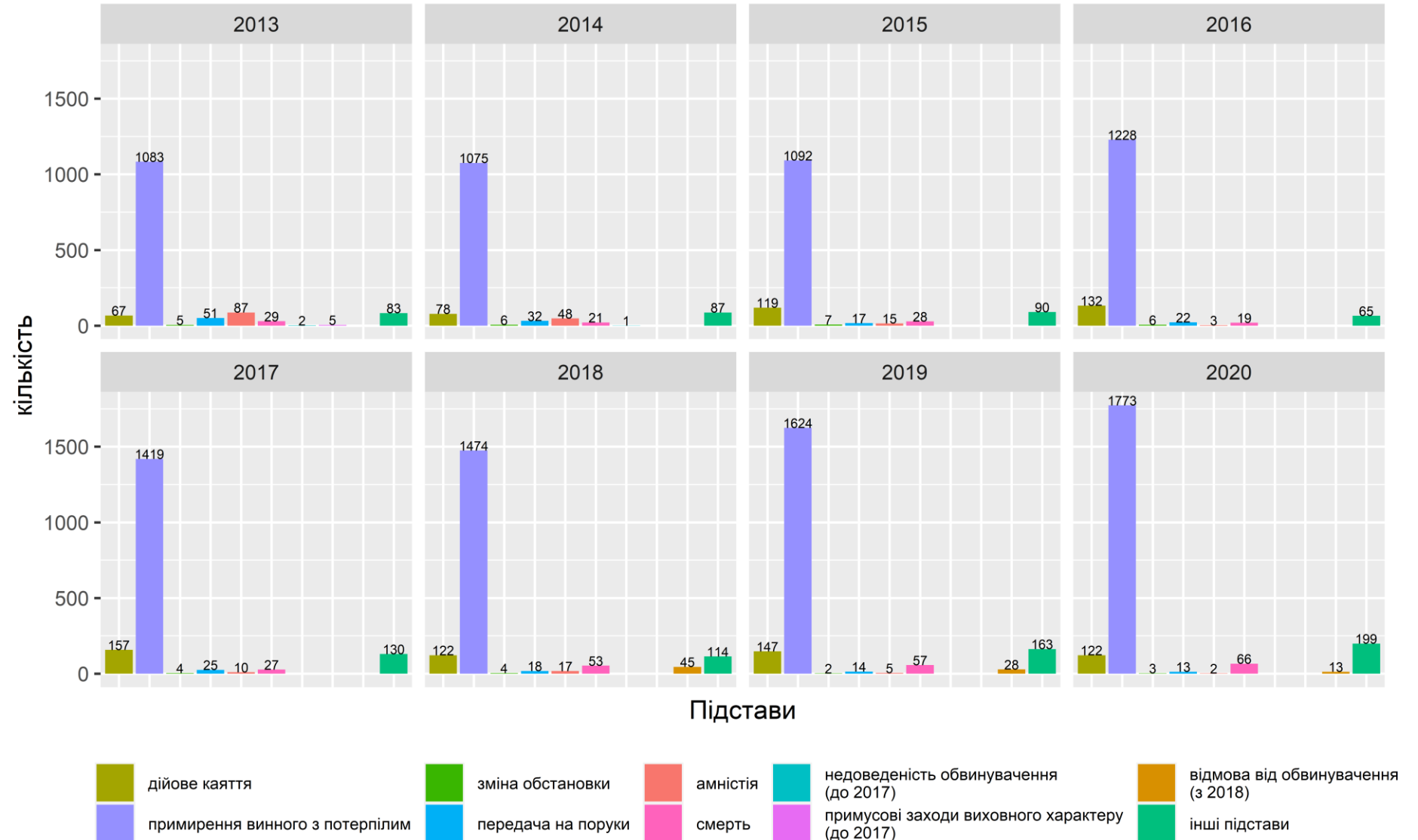

Кримінально-правове регулювання у сфері безпеки дорожнього руху

Зафіксована статистикою зміна тактики кримінально-правового забезпечення безпеки дорожнього руху – це соціальний тренд, що свідчить про більшу схильність потерпілих від ДТП до примирення, чи статистика відображає зростання непрофесійності досудового розслідування та впливу неформальних практик під час судового розгляду?

Розподіл підстав закриття справ

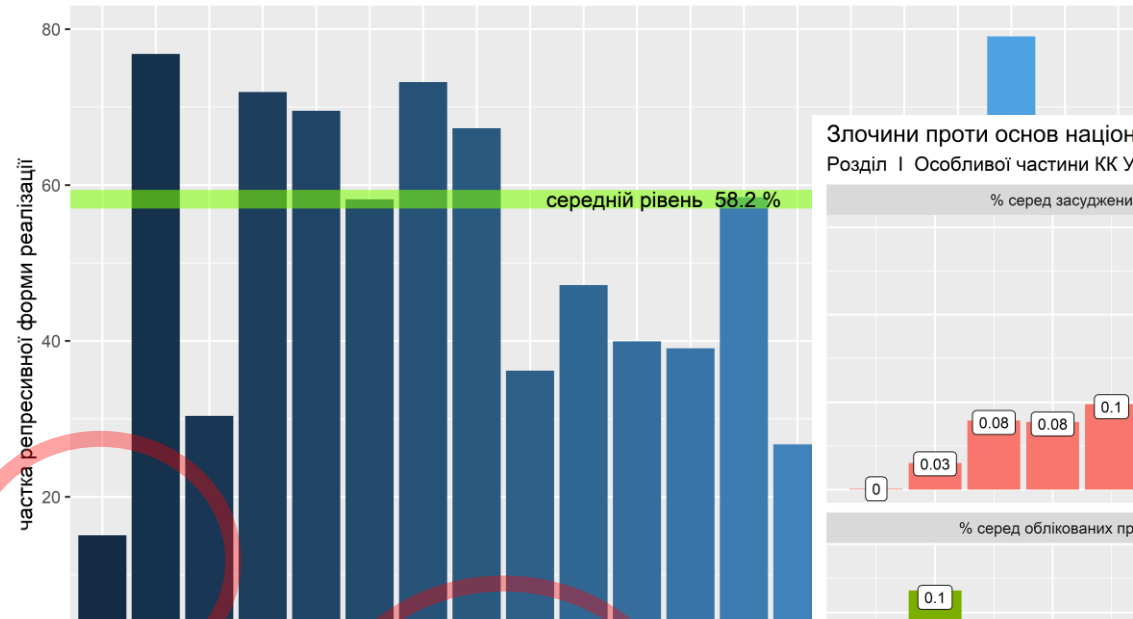
Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами, ст. 286

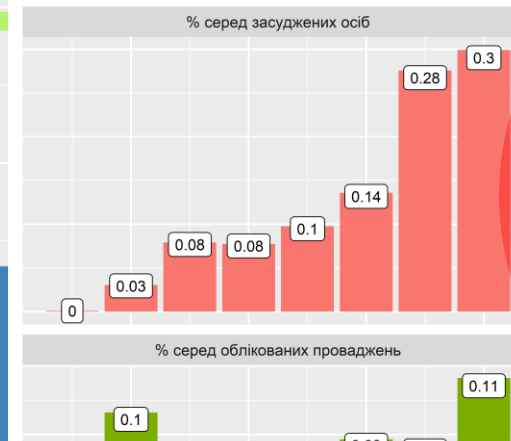
Et cetera...

Збільшення
кількості
засуджених за
злочини проти
основ національної
безпеки з
одночасним
збільшенням
майже до 90%
звільнення від
покарання за
найбільш поширені
злочини цієї групи в
умовах гібридної
війни

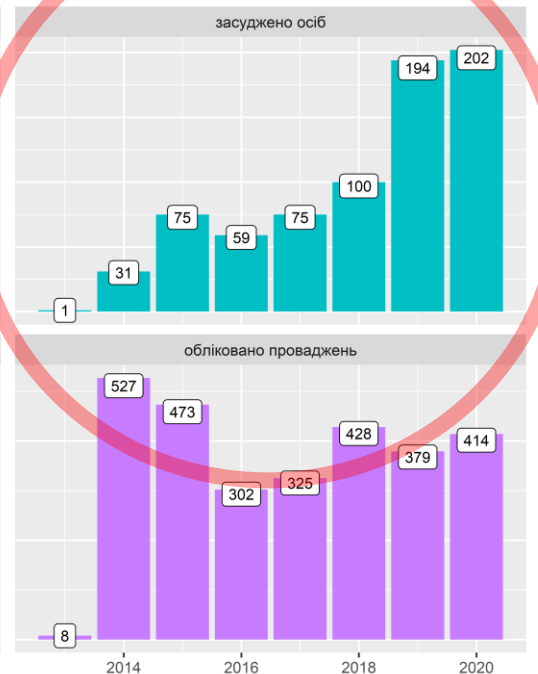
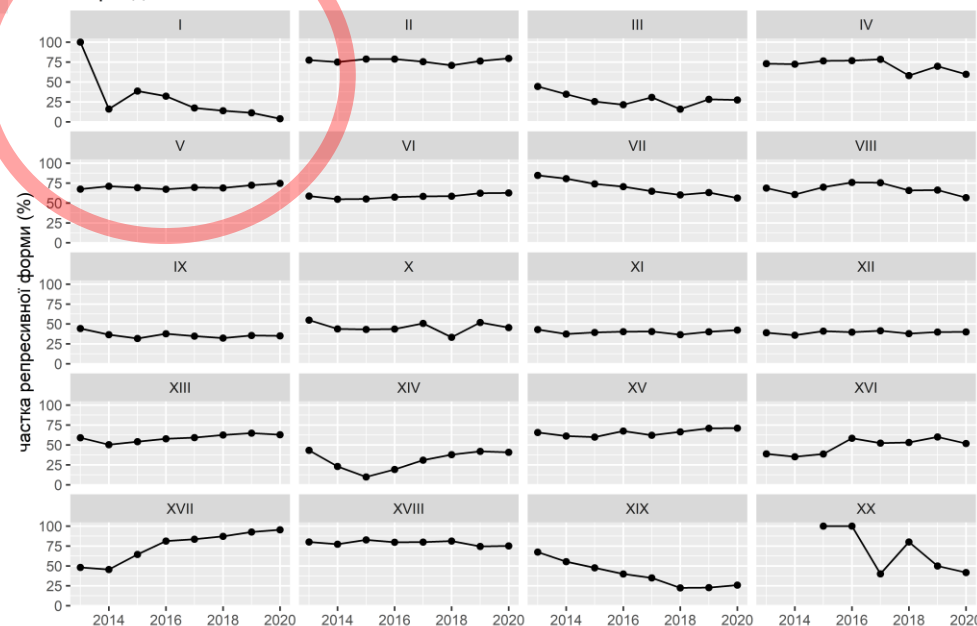
Використання репресивної форми реалізації кримінальної відповідальності
середні значення за період з 2013 по 2020 рік

Злочини проти основ національної безпеки України
Розділ I Особливої частини КК України

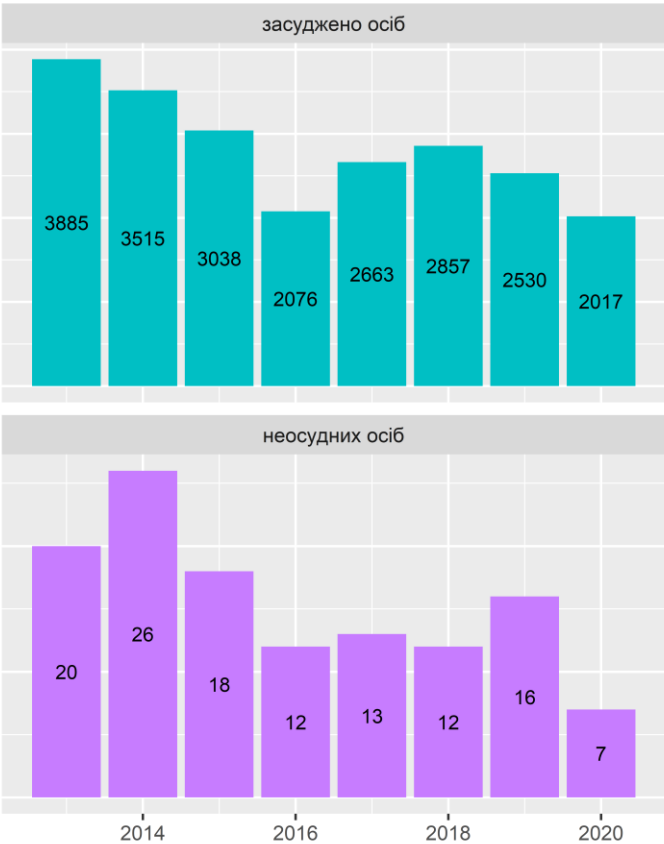
Використання репресивної форми реалізації кримінальної відповідальності
за розділами Особливої частини КК

Et cetera...

Зменшення
кількості
засуджених за
незаконне
поводження зі
зброєю з
одночасним
збільшенням
кількості
закритих
справ в
умовах
«чорного»
ринку зброї,
що зростає

Структура судових рішень
Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами
або вибуховими речовинами, ст. 263

+ загальна характеристика професійного дискурсу у сфері кримінальної юстиції

працівники правоохоронних органів проводять тривалу роботу щодо документування злочинних дій, а коли матеріали опиняються в суді, то використання неформальних практик дає змогу уникнути покарання

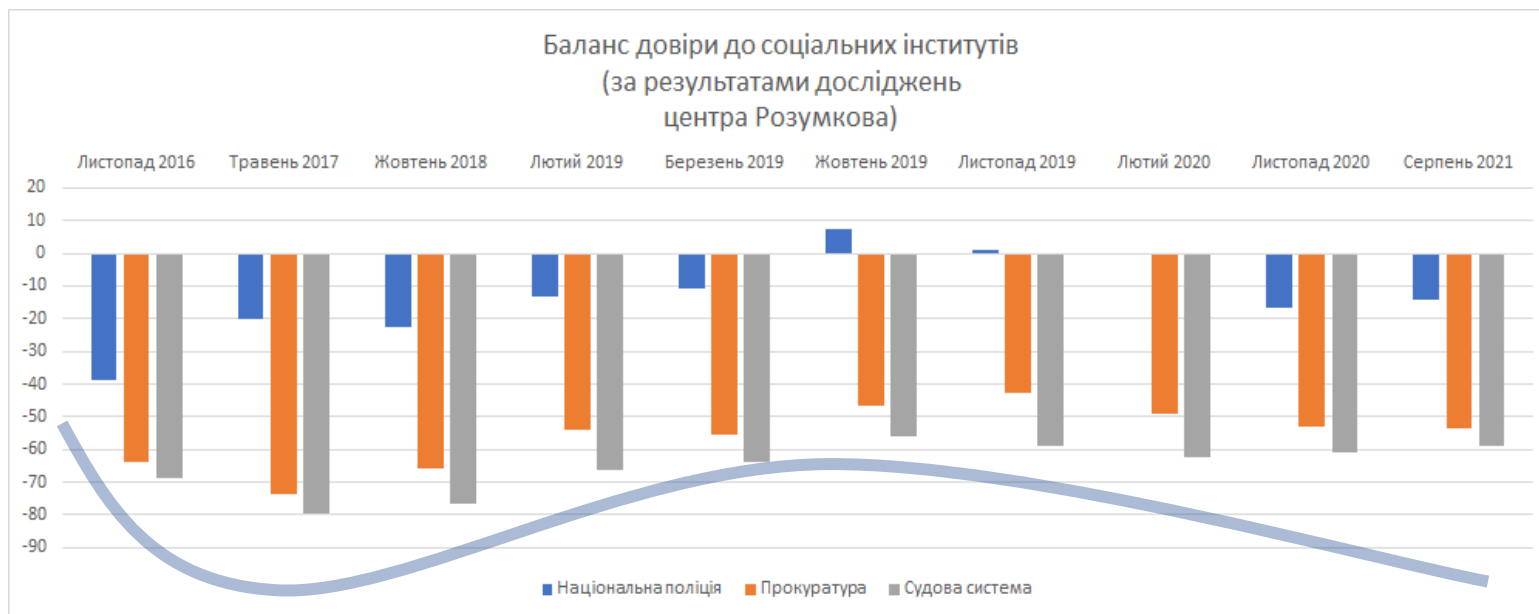
якість проведення досудового розслідування постійно падає, суди отримують такі матеріали, які унеможливають притягнення до відповідальності й призначення справедливого покарання

професійна комунікація фокусується на перекладанні відповідальності за неефективні дії щодо протидії злочинності між суб'єктами кримінально-правового регулювання

Гіпотеза 2

- через відсутність конструктивної професійної комунікації правоохоронних органів, прокуратури та судів публічний інтерес у належному функціонуванні системи кримінальної юстиції реалізовується не цілком
- непрофесійні дії під час обліку кримінальних проваджень, досудового розслідування та судового розгляду істотно зменшують ефективність протидії злочинності
- розповсюдження непрофесійних дій створює широке корупційне поле, критично збільшуючи можливість уникнення покарання
- є підстави прогнозувати падіння рівня суспільної довіри до соціальних інститутів, які забезпечують дотримання законів, та, як наслідок, зростання злочинності

Про довіру

Показник довіри до соціальних інститутів, який «зчитують» опитування, **формується на підставі особистого досвіду та контенту ЗМІ**

Як правило людина має незначний особистий досвід, відповідно **вплив ЗМІ є вирішальним**

Саме тому маємо **циклічний вигляд динаміки довіри**. Період співпадає з виборами глави держави. Кредит довіри на початку каденції – найнижчий рівень довіри на половині терміну – поступове збільшення довіри до кінця каденції як «історія успіху» для перевиборів

Розвиток зазначених негативних тенденцій кримінально-правового регулювання здатен змінити ситуацію. Збільшення частки населення з негативним особистим досвідом взаємодії з соціальними інститутами, які забезпечують дотримання законів, створює потенціал соціального конфлікту. Існування такого потенціалу представляє собою істотну загрозу національній безпеці країни

Для продовження дискусії

- реальний стан справ почасти передають як перша, так і друга гіпотези
- дійсно, спостерігається певне зменшення рівня злочинності, але водночас фактично існують означені негативні процеси в сфері кримінальної юстиції
- мінімізація ризиків розвитку цих процесів, окрім традиційних заходів (законодавчих, організаційних, адміністративних, технічних, інфраструктурних тощо), передбачає передусім зміну фокусу професійної комунікації, що має бути скерована не на пошук «слабких ланок», а на ефективну реалізацію публічного інтересу належного функціонування кримінальної юстиції

Дякую за увагу!

Використані статистичні дані, отримані «чисті» дані, візуалізації, скрипти отримання, «очищення», обробки та візуалізації даних представлено у вільному доступі

